

saj je sanjal o sreči takrat, ko so ga doletavali najhujši udarci. Gotovo je tičalo v njem tudi dokaj umetniške lahkomišelnosti, brezskrbnega upanja. Toda kako bi ustvarjal ravno slovenski umetnik, če bi ga ne redilo brezmejno upanje in bi mu ne sijale zlate sanje na mračno pot. In velika ljubezen do zemlje, do slovenske zemlje, gorenjskih planin in livad je polnila Groharju dušo. Imel je pristnoljud kega duha; kako rad je včasih zakrožil „po poljansko“. In tudi v svojih delih je pokazal rad „fantovski“ temperament.

Pred devetnajstimi leti, ko je nastopil Grohar svojo pot, je kazalo, da je prišlo za slovensko upodabljačo umetnost sedem suhih let. L. 1890. je umrl Juri Šubic v Leipzigu, Janez Šubic pa že leto prej v Kaiserslauternu. Kar je bilo ostalih umetnikov, so delali

navadna naročila brez vsega šuma, tako da javnost sploh ni vedela o kakem umetniškem gibanju. Grohar je šel s podporo deželnega odbora v Gradec in karakterističen za one razmere je izrek nekega znanega tedanjega slovenskega politika, ki pa sedaj ni več aktiven, češ saj itak preveč storimo za umetnost: „V Gradcu imamo nekega ‚kmeta‘ iz Poljanske doline (Groharj), na Dunaju pa nekega ‚muzikanta‘“. V letih umetniške praznote na Slovenkem pa je rastel natihem oni krog slovenskih umetnikov, ki nam je umetnost šele ustvaril. Ta krog, med katerega je spadal tisti Grohar, je stopil v medsebojni stik šele nekaj let pred I. slovensko razstavo v Ljubljani l. 1900., za katero je izdal poziv na slovenske umetnike? Alojzij Gangl na sveti večer leta 1899. (Konec prih.)

Mladim literatom.

VI.

Ko sem z novim letom odprl ta-le kotichek za mlade literate, pač nisem mislil, da nas doleti v teku leta izredna čast, da bo namreč kotichek dobil svoje posebne ilustracije. Ilustracije? kakšne neki? I, kaj niste videli v zadnji številki (št. 5) baš v našem predalu, kjer smo se pogovarjali o najvišjih skrivnostih poezije, pa stojita tam v sredi — dva čila „šimelna“, dar našega cesarja italijanski kraljici! Meni ni

šlo takoj v glavo, kaj to pomeni; zato sem se ves ogorčen pritožil pri glavnem uredništvu, zakaj devljejo konjski hlev in konje ravno v naš oddelek? In tedaj se je uredništvo prijazno nasmehnilo ter mi pojasnilo celo zadevo: tista dva belca namreč naj bi mlade pesnike spominjala pegaza, ki ga jahajo z večjim ali manjšim uspehom in ki jih včasih tudi iz sedla vrže! Kajne, kako duhovito? Ali ne zveni iz te raz'age kakor neki skrit za meh, češ da ne jahamo čilih pegazov, ampak vse kaj drugega? Naj nas zasmehujejo; jaz sem pa le teh misli, da jih je v našem mladem krogu par, ki jih privede pegaz častno na vrh Parnasa.

Naj postavim sem pesmici, ki mi ji je poslal Julij Hrast (psevdonim), čisto mlad poet, iz Ljubljane.



VODITELJ ALBANSKIH VSTAŠEV ISA BOLETINAC

Pomladanska.

Čez planjavo
grem v daljavo
potnik, sam ...
In sanjavo
zro oči mi
bogvekam.

Cvete gaj,
rožni maj
nad naravo
kloni glavo
za poljub ...

Glasen spet je
temni log,
jasno petje
naokrog,
srce polni
topel slaj.
Sred polja,
vrh gora
cvete maj.

Čez planjavo
grem v daljavo
potnik, sam ...
In sanjavo
zro oči mi
bogvekam.

Poletje.

Ajda šumi
in valovi
cvetje nje belo
v vetru veselo.
Solnce svetlo je,
jasno nebo je.
V bregu se bliskajo
kose jeklene,
išče bučela si
hrane medene.
Mak pa rdi
kakor nevesta;
bela gre cesta
v polje cveteče,
topol ob strani
sanje šepeče ...

Kaj mi je vseč na teh dveh prvencih? Če ji primerjam, vidim, da nam mladi pesnik umeje z nekaterimi značilnimi potezami predočiti dve različni, a različni sliki: v Pomladanski vidimo veliko zeleno planjavo, zelen log, poln ptic, in polno ptic tudi pod nebom; in po tej planjavi stopa mladenič, sanjavo zroč, naprej. Vse drugače v Poletju: vroče sonce na nebu, cvetoča ajda na polju, v njej čebele, v bregu kosci, sredi polja bela cesta, a nikogar ni na njej, ki bi sanjavo naprej. Zdi se mi, da hoče reči: sanjavnost mladih let izgine, ko se prične moško delo v potu in vročini. Prva je še zelo subjektivno pobarvana, poetov jaz stoji v ospredju; v drugi se poet skoro popolnoma strne s narodo. A druga slika še ni popolna: na koncu, kjer pravi, da topol šepeče sanje, bi morala stati kakšna krepka misel, n. pr. topol šepeče o miru, ki lega na zemljo po vročem, težkem dnevu, — ali kaj podobnega. Vendar slutim, da se javlja že zdaj talent.

Zdi se mi, da se tudi v Vas, g. M. Z. v M., zadnjič nisem motil. Poslali ste mi to-le pesmico:

S a m.

Nebo nad mano se rdi...
večerni zvon čez plan doni...
Ah, kak sladko, sladko bi zdaj,
bi sanjal vekomaj...

Tu sanjal bi in tu živel
in pota svoja bi umel,
ko poeziji čisti bi
strmel v oči...

V teh vrsticah tiči poezija; treba bi bilo še nadomestiti tisti nedoločni tu in pota svoja z bolj določnimi predstavami, pa bi bila prav dobra.

Naš list pa nima sotrudnikov samo doma, ampak tudi daleč tam — v novem svetu. Iz Amerike smo prejeli od mladega moža več pesmic. Eno — Inteligenca — naj natisnemo! Blagovoljni čitatelj sicer takoj izprevidi, da prevladuje še proza, a nekaj poetičnega pa ima vendarle v sebi: namreč tisto sveto jezo nad zaničevalci umetnosti. Iz verzov razvidim, da je njih stvoritelj velik prijatelj glasbe; dobro nam dé, da se v novi domovini spominja Triglava;

zanimivo je tudi, da pogledamo malo v duševno življenje plutokracije ameriške.

Poet bi nam moral sicer tudi še nekatere stvari pojasniti, n. pr. kdo je Calvé, mi v Evropi ne vemo; a prav radi ga bomo čitali, če nam kaj pove iz življenja Slovencev v Ameriki — v pesniški obliki. Pozdrav izpod Triglava!

Inteligenca.

I. Z., Cleveland.

V hram modric se veličastni
bogatinov svet pomika,
dami vsaki se oblastni
spremljevalec njen dobrika.

Vse se v svili tu košati,
zreš zlato, srebro povsodi; —
kāk si srečen, ljud bogati,
v najnovejši svoji modi!

V lože sede vse in gleda,
hipno jih Calvé zanima,
kmalu pa jim vse preseda,
opera več čara nima.

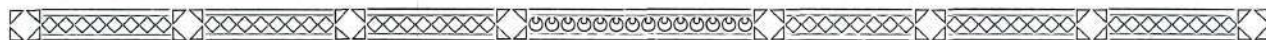
Dame vse že klepetajo,
moda, ta se obravnava;
v tem pač večji slaj imajo,
kot turist tam vrh Triglava.

Moški so že vsega siti,
rajši bi pri kvartah pili;
tu jim je pokora biti,
z opero se vsak le sili. —

Tem bogatim puhloglavcem
umetnost je kitajski kuli...
bahati se hče hinavcem,
češ, da so Calvéja čuli.

Hoteli smo z današnjo številko odgovoriti vsem pošiljateljem, toda od zadnjič je prišlo zopet nekaj novih, deloma težkih pisem; zato prihodnjic naznamim nov način, kako bo vsak nov poet prav hitro izvedel našo sodbo o svojih stihih.

D.



To in ono.

Koncert „Glasbene Matice“.

Zadnji Matičin koncert v letošnji sezoni dne 10. maja je imel jako zanimiv in vabljiv spored.

Predvsem treba imenovati V. Parmovega „Povodnega moža“, izvirno slovensko glasbeno delo večjega obsega, ki je vzbujalo zadnje čase obilo zanimanja med slovenskim glasbenim občinstvom in tudi v prvi vrsti povzročilo velik obisk zadnjega koncerta. Parma je med slovenskimi skladatelji prvi, ki se je spravil na Prešernovega „Povodnega moža“. Za uglasbiti v te krasne balade se je poslužil mešanega zboru, dveh solistov in orkestra. Zbor ima vlogo pripovedovalca; kot solista nastopita Uršika (sopran) in povodni mož (tenor); orkester pa ima nalogo osvetljevati scenično vsebino, oziroma čuvstvovanje nastopajočih oseb. — Cela skladba ima za podlago dva glavna stebra, — dva motiva: motiv povodnega moža, ki je po svojem ustroju mogočen,

trd, temno demonskega značaja¹; drugi motiv pa je lahko se gibajoči, vedri in veseli plesni motiv.² Ta dva glavna motiva dajeta skladbi — kolikortoliko — znak enotnosti. A vendar moram reči, da ta enotnost zelo rpi vsled silno pogosto se menjajočih manjših odstavkov, ki se kot nekaki utrinki zdaj tu, zdaj tam pokažejo in izgube. — Parma je znan po svojih melodioznih in lahkokrilih operah. Tudi „Povodni mož“ je vseskoz zelo melodiozen, a ne povsod popolnoma originalen; to zadeva zlasti arije povodnega moža in Uršike,

